

6 Νοεμβρίου 2014

Άγιος Παύλος ο Ομολογητής προστάτης των Ιεροψαλτών

[/ Πεμπτουσία](#)

Ο Άγιος Παύλος Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ο Ομολογητής, ο προστάτης των ιεροψαλτών και θεραπευτής των παθήσεων του λαιμού.

Την 6^η του μηνός Νοεμβρίου η Αγία μας Εκκλησία τιμά την μνήμη του Αγίου Παύλου Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως του Ομολογητού ο οποίος μέσα από τα σχετικά υμνολογικά κείμενα παρομοιάζεται με τους δικαίους Άβελ και Ζαχαρία, τον πατέρα του Τιμίου Προδρόμου. Και αυτό διότι, και ο ίδιος δίκαιος ών, εγνώρισε τον μαρτυρικό θάνατο κατόπιν ενέδρας και αξιώθηκε του στεφάνου της αφθαρσίας όπως και εκείνοι οι μακάριοι άνδρες της Παλαιάς Διαθήκης.

Τοιχογραφία, Πρωτάτον Αγίου Όρους, 14ος αι.

Ο Άγιος Παύλος γεννήθηκε στις αρχές του 4^{ου} μ.Χ. αι. στην αγιοτόκο και αγιοτρόφο πόλη της Θεσσαλονίκης από γονείς ευσεβείς και μεγάλωσε ακούγοντας τον θαυμαστό βίο και το μαρτύριο του Αγίου Δημητρίου του Μυροβλύτου. Υπήρξε μορφωμένος και ευσεβής και διακρινόταν για την αγνότητα του βίου του, την πραότητα του καθώς και την εμμονή του στην ανόθευτη ορθόδοξη πίστη.

Συμμετείχε στις εργασίες της Α' Οικουμενικής Συνόδου - ενώ ήταν μόλις Αναγνώστης - μαζί με τον Πρεσβύτερο Αλέξανδρο• και τούτο διότι ο Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Άγιος Μητροφάνης διήγε το 117^ο έτος της

ηλικίας του και συνεπεία διαφόρων ασθενειών ευρίσκετο κλινήρης. Άξια τον εκπροσώπησαν και οι δύο στην σύνοδο της Νικαίας και επέστρεψαν ολόχαροι για να του ανακοινώσουν τα πορίσματα και την νίκη της ορθοδοξίας εναντίον του αρειανισμού. Τότε εκείνος, όπως είχε ήδη προείπει στον Αυτοκράτορα Μέγα Κωνσταντίνο και τους Επισκόπους της Συνόδου, τους αποκάλυψε την βούληση του Θεού που του γνωστοποιήθηκε μέσω οράματος: και οι δύο έμελλε να τον διαδεχθούν στον Αρχιεπισκοπικό θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως. Όντως μετά την οσιακή κοίμηση του Αγίου Μητροφάνους (†4 Ιουνίου), και το εννεαήμερο μνημόσυνο με ψήφο του Αυτοκράτορος και των Επισκόπων, Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ανεδείχθη ο Άγιος Αλέξανδρος ο οποίος χειροτόνησε διάκονο τον Παύλο και τον διόρισε υπογραφέα του. Μετά από λίγο τον χειροτόνησε και πρεσβύτερο.

Το μαρτύριο του Αγίου Παύλου του Ομολογητού, τοιχογραφία εκ της λιτής του Καθολικού της Ιεράς Μονής Διονυσίου Αγίου Όρους (16ος αι.)

Ο υπάκουος και ευσεβής αυτός κληρικός ο οποίος ήταν ιδιαίτερος αγαπητός στον λαό εν τέλει χειροτονήθηκε Αρχιεπίσκοπος μετά τον θάνατο του Αγίου Αλεξάνδρου (†30 Αυγούστου 340) και έτσι τον διαδέχθηκε κατά την πρόρρηση του Αγίου Μητροφάνους και την υπόδειξη του Αγίου Αλεξάνδρου. Η χειροτονία αυτή έγινε εν απουσία και αγνοία του Αυτοκράτορος Κωνσταντίνου και προκάλεσε την οργή των αρειανών που δεν άργησαν να τον διαβάλουν στον Αυτοκράτορα. Όταν λοιπόν επέστρεψε από την Αντιόχεια στην πρωτεύουσα ο Κωνσταντίνος, συγκάλεσε σύνοδο αρειανοφρόνων επισκόπων και πέτυχε να εκθρονίσει τον Παύλο και να ανεβάσει

στον θρόνο τον αρειανό επίσκοπο Νικομηδείας Ευσέβιο, έναν από τους μεγαλύτερους αιρεσιάρχες, ο οποίος άρχισε να καταδιώκει τους ορθοτομούντες στην πίστη και ακολούθους των ψηφισμάτων της συνόδου της Νικαίας.

Τότε ο Άγιος Παύλος κατέφυγε στην Ρώμη πλησίον του ορθοδόξου Πάπα Ιουλίου και του επίσης εξορίστου από τον θρόνο της Αλεξανδρείας Αγίου Αθανασίου και παρέμενε προσευχόμενος. Μετά ένα χρόνο ο δυσσεβής Ευσέβιος πέθανε και οι ορθόδοξοι κάλεσαν πίσω στην θέση του τον Αρχιεπίσκοπο Παύλο. Εκείνος έσπευσε στην Βασιλεύουσα όπου βρήκε στον θρόνο του χειροτονημένο από τους αρειανούς τον ομόφρονά τους Μακεδόνιο ο οποίος υπέπεσε και σε άλλη πλάνη και ανεδείχθη και Πνευματομάχος.

Το μαρτύριο του Αγίου Παύλου του Ομολογητού, Μηνολόγιον Βασιλείου Β', φ. 163

Αναταραχές ακολούθησαν τα γεγονότα αυτά που διεσάλευσαν την ειρήνη του Βυζαντίου με αποτέλεσμα ο Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος από την Αντιόχεια να στείλει τον στρατιωτικό διοικητή της Θράκης Ερμογένη να εισβάλει με τα στρατεύματά του στην Πόλη και να απομακρύνει βίαια τον Παύλο. Οι στασιαστές όμως σκότωσαν τον Ερμογένη και ο Παύλος επέστρεψε στην θέση του μέχρι την άφιξη του Αυτοκράτορα ο οποίος τον εκθρόνισε εκ νέου και ξέσπασε την οργή του ενάντια στον Μακεδόνιο ως υποκινητή των προβλημάτων.

Και πάλι ο Πάπας Ιούλιος υποδέχθηκε τον Παύλο ο οποίος τώρα εξασφάλισε και

την υποστήριξη του Αυτοκράτορα Κώνστα που διέμενε στα Τρέβηρα. Με τα διαβήματα του Πάπα προς τους επισκόπους της Ανατολής ο Παύλος επέστρεψε στην θέση του. Όμως ο Κωνστάντιος έστειλε εναντίον του τον έπαρχο Φίλιππο να τον εκθρονίσει και να ανεβάσει εκ νέου τον Μακεδόنيο χωρίς όμως αναταραχές. Έτσι ο Φίλιππος με δολιότητα παρέσυρε τον Παύλο για να του απονείμει δήθεν τιμές στον χώρο των λουτρών όπου οι άνθρωποί του τον απήγαγαν και τον εξόρισαν στην πατρίδα του Θεσσαλονίκη. Από εκεί και πάλι ο Παύλος μετέβη στην Ρώμη.

Μετά την σύνοδο της Σαρδικής, το 347, οι Άγιοι Αθανάσιος και Παύλος μπόρεσαν να ανακτήσουν τους θρόνους τους εκ νέου. Επί μια σχεδόν τριετία η Αρχιεπισκοπή Κωνσταντινουπόλεως έζησε στιγμές δόξης και ειρήνης πλησίον του ορθοδόξου νομίμου ποιμενάρχη της Παύλου που ακολουθούσε απαρέγκλιτα τα ψηφίσματα της Συνόδου της Νικαίας. Δυστυχώς όμως νέος κύκλος δοκιμασιών περίμενε τον πολύπαθο Αρχιεπίσκοπο Παύλο και την τοπική Εκκλησία. Το 350 ο κόμης Μαγνέντιος εξεγέρθηκε εναντίον του ορθοδόξου Αυτοκράτορα της Δύσεως Κώνστα (που υποστήριζε τον Αρχιεπίσκοπο Παύλο) και ανακηρύχθηκε από τα δικά του στρατεύματα Αυτοκράτορας. Ένας από όλους τους στόχους του ήταν και η κατάκτηση του Ανατολικού Τμήματος της Αυτοκρατορίας που του εξασφάλιζε τεράστια οικονομικά οφέλη και δόξα. Ο Κωνστάντιος απάντησε στην πρόκληση αυτή με επίθεση μέχρι που κατόπιν σκληρών μαχών ανακατέλαβε τα Λούγδουνα (σημερινή Λυών) αποκτώντας πλέον παντοδυναμία.

Φορητή εικόνα από το κελίον της μακαριστής Προηγουμένης Θεοκλήτης Παπαδάκη (πρωτοψαλτριάς) στην Ιερά Μονή Κεχροβουνίου Τήνου, 1914.

Έτσι μη υπάρχοντος πλέον ορθοδόξου Αυτοκράτορος στην Δύση, ο Κωνστάντιος ανενόχλητος σχεδίασε τον πόλεμο εναντίον των ορθοδόξων ξεκινώντας από τον Αρχιεπίσκοπο Παύλο. Ο μακάριος Αρχιεπίσκοπος συνελήφθη και οδηγήθηκε σιδηροδέσμιος στο Σιγκάρ, ύστερα στην Έμεσα και τέλος στην Κουκουσό της Αρμενίας που έγινε τόπος εξορίας και του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου όταν βίαια εγκατέλειψε τον ίδιο θρόνο μετά από 60 περίπου χρόνια.

Εκεί στην Κουκουσό καθώς ο μαρτυρικός Αρχιεπίσκοπος λειτουργούσε μια μέρα,

εισέβαλαν οι αρειανοί, τον συνέλαβαν και τον έκλεισαν σε ένα δωμάτιο όπου τον έπνιξαν με το ίδιο του το ωμοφόριο και έτσι παρέδωσε το πνεύμα Του στον Κύριο, ομολογώντας το ορθόδοξο δόγμα περί της θεότητας του Υιού του Θεού.

Στίχοι : Την εις φάρυγγα Παύλος αυχών αγχόνην,

λύει φάραγξι ρευμάτων την αγχόνην.

Ούνεκα ωμολόγει Παύλος Θεόν, άγχεται έκτη.

Στην Μεγάλη Εκκλησία ορίστηκε η μνήμη του να τελείται κατά ημέραν Κυριακή μετά την 6^η Νοεμβρίου, που είναι η ημέρα του μαρτυρικού του θανάτου (το 351 ή 357 έτος). Σήμερα η τιμία του κάρα φυλάσσεται μετ'ευλαβείας στην Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρα του Αγίου Όρους Άθω.

Η παράδοση της Εκκλησίας θέλει τον Άγιο υπέρμαχο των Ορθοδόξων, προστάτη των ιεροψαλτών και θεραπευτή των παθήσεων του λαιμού και κάθε άλγους της ευαίσθητης περιοχής αυτής του σώματος [όπως και τον Άγιο Ιερομάρτυρα Βλάσιο, Επίσκοπο Σεβαστείας που εορτάζεται στις 11 Φεβρουαρίου).

Έτσι τιμάται σε αρκετές Μονές της πατρίδος μας όπως στο Άγιον Όρος και στην παλαιά Γυναικεία Ιερά Μονή «Κυρίας των Αγγέλων» Κεχροβουνίου Τήνου όπου εικόνες του ευρίσκονται σε πολλά κελιά μοναχών. Μάλιστα τιμάται με θεία λειτουργία από τις ψάλτριες μοναχές της Μονής και προσφέρονται αρτοκλασία και κόλλυβα προς τιμήν Του.

Ιερά Ακολουθία προς τιμήν του Αγίου συνέθεσε ο μακαριστός Γέροντας Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης.

Απολυτίκιον Αγίου Παύλου του Ομολογητού

Ήχος γ'. Θείας πίστεως.

Θείας πίστεως ομολογία, άλλον Παύλόν σε τη Εκκλησία, ζηλωτήν εν Ιερεύσιν ανέδειξε. Συνεκβοά σοι και Άβελ προς Κύριον, και Ζαχαρίου το αίμα το δίκαιον. Πάτερ Όσιε, Χριστόν τον Θεόν ικέτευε, δωρήσασθαι ημίν το μέγα έλεος.

Βιβλιογραφική πηγή:

- Γεδεών Μανουήλ, «*Πατριαρχικοί Πίνακες*» Κωνσταντινούπολις, 1890.
- Ευστρατιάδου Σωφρονίου, Μητροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως, «*Αγιολόγιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας*», Έκδοσις της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.
- Καββαδία Δημητρίου, Ιερομονάχου, «*Ο Άγιος Μητροφάνης Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως*

», Αθήναι 2008.

- Ματθαίου Βίκτωρος, Επισκόπου Οινόης, «Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας», τόμος Γ', Νοέμβριος, Αθήνα 1980.
- Μικραγιαννανίτου Γερασίμου, Μοναχού, «Ακολουθία του εν Αγίοις πατρός ημών Παύλου Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως του Ομολογητού».
- «Νέος Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας», Τόμος τρίτος, Νοέμβριος, Εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήναι 2004.
- «Συναξάριον Κωνσταντινουπόλεως» (Delehaye Hippolyte, Propylaeum ad Acta Sanctorum, Novembris, Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae), Bruxellis
- Χρήστου Κ. Παναγιώτη, «Ελληνική Πατρολογία», Τόμος Ε', Πρωτοβυζαντινή περίοδος - Ζ' και Θ' αιώνες, Εκδόσεις Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2010.